

Van Donald Duck steek je meer op dan je denkt

Hoe de makers van Donald Duck elke wekelijks sprint weer een hoogwaardig resultaat neerzetten en wat we als testers van Donald Duck zelf kunnen leren.

Ik heb gewerkt voor Donald Duck en daar heb ik veel geleerd. In deze luchtige presentatie deel ik dat graag met jullie.

Om te beginnen vertel ik iets over de geschiedenis van Donald Duck. Daarna neem ik jullie mee naar de redactie. We gaan zien waarom het weekblad Donald Duck het zo goed doet en waarom zij onder andere de laatste economische crisis hebben doorstaan, terwijl veel andere tijdschriften failliet gingen.

De dag dat oom Donald uit het ei kwam, was op 9 juni 1934. Toen was hij voor het eerst te zien in een korte tekenfilm getiteld 'The Wise Little Hen'. Hij beviel zo goed bij het publiek, dat Walt Disney besloot om Donald Duck toe te voegen aan de tekenfilms van Mickey Mouse en drie jaar later kreeg hij ook zijn eigen tekenfilms. Elke keer als Mickey en Donald in de bioscoop verschenen, dan zat de zaal vol. Maar een tekenfilm maken kost tijd en Walt wilde eigenlijk dat de mensen elke dag konden genieten van de doldwaze avonturen van Mickey en Donald. En zo kwam hij op het idee van een stripverhaal. Dit was natuurlijk ook weer goede reclame voor de tekenfilms. Dus in de jaren '1930' kwamen de strips uit en deze kwamen ook naar Nederland toe. Deze strips kun

je trouwens nog steeds lezen. Af en toe is er een rubriek genaamd 'Een weekje' en dan zie je van maandag tot en met zondag avonturen over een bepaald onderwerp (een weekje sneeuw, een weekje klussen, noem maar op) en dat zijn al die oorspronkelijke Amerikaanse verhalen. Toen hij naar Nederland kwam heette hij in eerste instantie Woerd Snater, maar dat is de naam van zijn vader.

[Kort vertellen hoe de naamwissel is gegaan]

Begin jaren '1950' kwam een Deense uitgever naar Nederland toe en die is met een bestaand blad gaan praten (ik zal straks verklappen welk blad) om ook in Nederland een eigen blad te maken voor Donald Duck. Dat begon toen als een maandblad en is later overgegaan naar een weekblad. In het begin maakte de redactie van het blad ... de Donald Duck, tegenwoordig is er een redactie die zich alleen maar op Duck stort.

Als een schrijver een idee voor een strip heeft, dan zet hij dat in schetsen op papier en stuurt dat naar de hoofdredacteur Jos Beekman. Jos werkt nu al ruim 25 jaar op de redactie en weet precies waar hij naar moet kijken. En dat is de clue van het verhaal, de cliffhangers die op elke pagina onderaan staan. Hij kijkt niet naar de schetsen en ook niet naar de tekst, want hij weet dat je die makkelijk kunt aanpassen. Maar als er geen sterk verhaal is, geen sterk einde, dan wordt het heel erg lastig om er een goede strip van te maken. Dus het borgen van de kwaliteit begint al bij de voorkeur. En er zijn een hoop nieuwe scenarioschrijvers die heel graag willen schrijven voor Donald Duck, maar er worden er maar weinig aangenomen...

[Kort vertellen welke landen verhalen mogen maken en hoe dat komt]

Het verhaal wordt dus aangekocht, dan moet het getekend worden. Op de redactie zitten hele goede tekenaars, maar die doen voornamelijk redactionele pagina's en covers, dus die hebben geen tijd om ook nog eens strips te tekenen. Nou zijn er in Nederland een aantal tekenaars die de redactie aan kan roepen, maar er is ook een Spaans bedrijf, Comicup, die goede tekenaars in dienst heeft en zij kunnen bulkwerk aan. Dus de strips worden verdeeld. Ze weten ook precies wie de leukere en minder leuke tekenaars zijn. En daarmee bedoel ik: sommige tekenaars tekenen gewoon wat er op papier staat. Kijken niet verder dan hun neus lang is en doen hun werk. Anderen zijn creatiever en zullen naast het verhaal op de voorgrond, kleine en grappige details op de achtergrond tekenen. Dus als er een verhaal is dat net kan, dan vragen ze één van de betere tekenaars dit te tekenen. Zo brengt het tekenwerk het verhaal omhoog.

De schetsen gaan naar Nederland en dan worden ze bekeken met het oorspronkelijke verhaal ernaast. Degene die al het tekenwerk binnenkrijgt, is Ferdi Felderhof. Hij loopt alles na, past soms het één en ander aan met Photoshop en bij twijfel overlegt hij met de redactie. In eerste instantie krijgt hij alleen de schetsen binnen en in die fase is er nog makkelijk te overleggen met de tekenaars. En dat moet ook wel, want het enige wat zo'n tekenaar heeft, zijn de schetsen en een Engelse vertaling van het verhaal. We kennen allemaal de zin 'verloren in vertaling' en daar moeten ze hier ook voor uitkijken. Als er commentaar is, gaat het terug naar de tekenaar en vervolgens wordt het geïnk't en sturen ze het terug. Dan is er nog 1 laatste controle waarbij er soms Photoshop aan te pas moet komen en dan gaat het naar de redacteur. Deze print de tekeningen uit en pakt het scenario erbij en dan beginnen de raderen te draaien. Eerst beginnen ze met een opzetje voor de tekst en wanneer ze de zin ongeveer hebben zoals ze die hebben willen, dan wordt er gekeken naar het plaatsen van de ballonnen. En dat lijkt heel simpel, maar ik kan je vertellen dat dat het niet is. Want wat gebeurt er? Jij hebt een leuke tekst gemaakt, waar je heel tevreden mee bent en dan kijk je naar het plaatje en dan heeft de tekenaar

geen rekening gehouden met de tekst. Een syndroom waar de meeste tekenaars last van hebben. Die zijn absoluut niet bezig met de tekst. Maar goed, een ballon kan je overal tussenproppen toch? Fout, want als je een heel leuk plaatje hebt, wil je niet de helft bedekken. Dan lopen de lezers dat mis en daar gaat het uiteindelijk om. In sommige gevallen zie je dan dat de ballonnen niet bovenaan staan, wat wel gebruikelijk is. Of ze gaan iets buiten de kaders van het plaatje. Er zijn wel manieren, maar je moet de beste manier voor jouw situatie vinden en daar kan heel wat gepuzzel aan vooraf gaan. Toen ik daar ging werken, was het heel simpel: elke ballon ging bovenin en als ik er twee had, kwamen ze naast elkaar. Probleem opgelost. Totdat de hoofdredacteur mij aan mijn staart trok en uitlegde waarom dat niet kon. "Waarom heb jij die ballonnen hier geplaatst, Jerry?" "Nou ja, zowel Katrien als Guus zijn aan het praten en ik wil de ballonnen ook niet door hun lichaam laten lopen." "Kijk, Jerry, je hebt nu twee tekstballonnen naast elkaar. Maar door de rechterballon naar beneden te halen, ziet de lezer ook die kat achter dat vogeltje aan gaan op het dak. In het volgende plaatje komt dat terug en zie je hoe de kat misgrijpt en van het dak af dondert." Om maar even een voorbeeld te geven. Als we naar de volgende plaatjes kijken, kun je het mooi zien:

[DON ROSA VOORBEELDEN TOEVOEGEN]

We zijn dus weer bij onze leuke tekst en het plaatsen van de ballonnen en wat blijkt? We hebben teveel tekst. Het plaatje is gewoonweg te klein. Dan zit er niks anders op dan je tekst aan te passen. En dit kon ook niemand voorzien toen de schetsen binnenkwamen, want je hebt niks van de oorspronkelijke tekst overgelaten. Die tekst paste, maar was niet leuk genoeg. Nou, uiteindelijk komen ze er op de redactie altijd wel uit, maar het kost even wat tijd.

En dat is de reden dat ze op de redactie altijd 7 of 8 weken voorlopen op het blad. Want als vrijdag de deadline is voor het weekblad en je moest eerst nog de Kerstspecial afmaken waardoor je niet meer aan het weekblad bent toegekomen, dan heb je een groot probleem. En ik noem nu de Kerstspecial, maar je hebt het weekblad, Donald Duck Extra, extra Donald Duck extra, Donald Duck Junior, Donald Duck pockets, dubbel pockets, de Spannendste avonturen van, vakantieboeken en zo kan ik nog wel even doorgaan... Dit moet allemaal naast het weekblad gemaakt worden.

[Kort vertellen over welke landen hun eigen strips mogen maken en hoe je ze kunt herkennen]

Als de redacteur dan klaar is met het verhaal, dan gaat het naar een tweede redacteur. Die loopt alles nog een keer na, controleert de teksten, bekijkt de namen.. Want namen zijn ook vreselijk lastig.

[Voorbeelden laten zien aan de hand van wat strips/plaatjes]

Nou, hoe vertaalt dit zich tot het testen?

Acceptatiecriteria

Wat we zien, is dat de hoofdredacteur heel goed weet wat de acceptatiecriteria zijn. Hij weet dat het verhaal goed moet zijn, de rest is niet van belang. Na 25 jaar kent hij de doelgroep. Hij weet dat de meeste lezers van Donald Duck man

en boven de 18 jaar oud zijn, maar toch moet het verhaal bovenal geschikt zijn voor kinderen.

De tekenaars weten ook dondersgoed wat ze wel en niet mogen tekenen. Je zal in de Donald Duck geen kinderen zien die hun middelvinger opsteken of de BH van Katrien die nog over een stoel hangt. De tekenaars weten dit, maar bovenal de redactie weet dit. Alles wat binnenkomt wordt gecontroleerd. De graphics designer krijgt het te zien, de redacteur, de hoofdredacteur, de eindredacteur... Steeds een nieuwe blik om de kwaliteit te borgen voor de juiste doelgroep. Het hele redactieproces is hierop afgestemd.

DoD

Al die criteria komen op de DoD. Hoewel er geen fysieke DoD is, zitten de acceptatiecriteria wel bij iedereen in het hoofd.

Risico's

Als ze dit niet doen en er sluipt iets het blad in, dan regent het klachten. Ik weet het precieze aantal abonnees niet uit mijn hoofd, maar dat waren er rond de 300 000. Hier zit van alles tussen. Religie mag absoluut niet in het blad voorkomen, want dan regent het klachten. De evolutietheorie? Het regent klachten. Dit ging op een gegeven moment zelfs zo ver dat er bij verhalen over dinosauriërs werd besproken of ze het wel of niet moesten doen. Want wellicht dat sommige mensen hierover zouden gaan klagen. Verhalen die vroeger zonder pardon gedrukt werden, werden nu geweerd.

[ANEKNOTE ENGELSE VERTALINGEN]

Testen

De eerste test vindt plaats bij de poort: de hoofdredacteur filtert alle verhalen. Hierbij gebruikt hij de acceptatiecriteria:

- Goede clou in het verhaal
- Cliffhangers onder aan de pagina's

Ik zei eerder al dat er weinig nieuwe scenarioschrijvers geaccepteerd worden: voorkomen is beter dan genezen: met goede bouwers loop je minder risico en hoeft er minder gecontroleerd en getest te worden.

Als ze dan toch een verhaal aankopen die net iets minder leuk is, gaat het naar een betere tekenaar: risico-analyse en -beheersing.

De tweede test is wanneer de schetsen terugkomen op de redactie en ze het oorspronkelijke verhaal eraan leggen.

De derde test is wanneer de feedback verwerkt is en de echte tekeningen terugkomen

Ik heb het gehad over hoe de tekst in de plaatjes moet passen en ook op de juiste plekken moet staan. In dit geval kijken ze niet alleen naar functionele aspecten, maar ook de User Experience.

We hebben het er over gehad dat ze 7 tot 8 weken voorlopen bij de redactie. Een strakke releaseplanning.

De vierde test is wanneer de tweede redacteur het hele verhaal nog een keer naloopt. En dan is er nog de eindredactie, wat de vijfde test is.

DEEL 2

Het tweede deel bestaat uit een aantal korte filmpjes (en misschien strips) waarin we kunnen zien hoe de avonturen van Donald Duck leerzaam zijn en wij ons kunnen behoeden voor fouten.